

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ... กองการศึกษา... องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน... อำเภอห้วยแถลง... จังหวัดนครราชสีมา
ที่ นม. ๙๗๑๐๔/..... วันที่..... ธันวาคม ๒๕๖๕.....

เรื่อง... ขอรายงานผลการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

ตามที่ กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ได้มีการดำเนินสำรวจ และจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ตำบลห้วยแคน นั้น

กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน ได้ดำเนินการสำรวจ และจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว และขอรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อนำไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

พิณสุดา

(นางสาวขวัญสุดา เขตตะวัน)
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

(ลงชื่อ)

(นางชวนพิศ ประทักษ์สินัง)
หัวหน้าสำนักงานปลัด

(ลงชื่อ)

(นางนิตยา ศรีไชย)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

(ลงชื่อ)

(นายสมชาย บุญภูมิ)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

(ลงชื่อ)

(นางวิลาวัณย์ แสงเพชร)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. **ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)** หมายถึง พื้นฐานความรู้ความสามารถที่ผ่านการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๒. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๒.๑ **ด้านเกษตรกรรม** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

๒.๒ **ด้านหัตถกรรม** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือ หรืองานช่างที่ทำด้วยมือ และอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักร เป็นองค์ประกอบในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

๒.๓ **ด้านอุตสาหกรรม** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

๒.๔ **ด้านการแพทย์ไทย** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแค) เป็นต้น

๒.๕ **ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่นการบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๒.๖ **ด้านศิลปกรรม** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลง อีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

๒.๗ **ด้านภาษาและวรรณกรรม** คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ, ภาษาถิ่น, หนังสือ, ตำรา, ตำหรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น

๒.๘ **ด้านอื่นๆ** เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

๓. **ภูมิสังคม** หมายถึง สภาพทางกายภาพ ลักษณะของพื้นที่ วิถีชีวิต ค่านิยม ความหลากหลายของวัฒนธรรม ประเพณีที่อยู่โดยรอบท้องถิ่นที่อาศัยอยู่นั้นๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งตามภูมิประเทศ โดยการพัฒนาเรื่องใดในท้องถิ่นนั้นๆ จำต้องคำนึงถึงเรื่องภูมิสังคมอยู่เสมอ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมา

ตำบลห้วยแคน เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลห้วยแถลงและได้แยกตัวออกมาจัดตั้งขึ้นเป็นตำบลเมื่อเดือน สิงหาคม ๒๕๓๓ ประชาชนส่วนใหญ่

๑. ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางสาวพนมพร ทบวอ	บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- โคนก หนอง นา เกษตรผสมผสาน
๒.	นางสาวพรทิพย์ พินทะ เนาวัล	บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- การเลี้ยงจิ้งหรีด / สะตัง

๒. ด้านหัตถกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางปราณี ธงตะขบ	บ้านเลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- ผ้าคลุมไหล่ทอมือ - ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือ
๒.	นายสุพรรณ นินสิงขอน	บ้านเลขที่ ๙๓ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- การจักสาน - ทอเสื่อกก
๓.	นายทรง สาระไทย	บ้านเลขที่ ๑๑๗ หมู่ที่ ๒ บ้านหนองแต้ ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- ผ้าไหมทอมือลายขัด พื้นฐาน - เสื่อสำเร็จรูปขาย
๔.	นางทองขาล ไตรศร	บ้านเลขที่ ๖๖ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองม่วง ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	พวงหรีดดอกไม้จันทร์
๕.	นางไปล์ นามใหม่	บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองม่วง ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- ทอเสื่อจากเส้นไหม
๖.	นางวรุณี ภูบาลชื่น	บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- สานตะกร้าจากเส้น พลาสติก

๓.ด้านการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางมณีรัตน์ เพชรเลิศ	บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๘ บ้านตาสึง ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- ทำลูกประคบ

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน	เลขที่ ๓๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	ปลูกต้นไม้

๕. ด้านอื่นๆ

๕.๑ พิธีกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายพรมมา เต็มรัมย์	บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	ได้สืบทอดพิธีพราหมณ์ จากบรรพบุรุษ และได้ ประกอบพิธีกรรมตาม หมู่บ้าน และชุมชน ไกล่เคียง ในพิธีทาง พระพุทธศาสนา และ พิธีทางศาสนาพราหมณ์
๒.	นายทองพูน วงศ์สูงเนิน	บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	ได้สืบทอดพิธีพราหมณ์ จากบรรพบุรุษ และได้ ประกอบพิธีกรรมตาม หมู่บ้าน และชุมชน ไกล่เคียง ในพิธีทาง พระพุทธศาสนา และ พิธีทางศาสนา พราหมณ์
๓.	นายจันสี อินจันทิก	บ้านเลขที่ ๓๐๙ หมู่ที่ บ้านหนองม่วง ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	ได้สืบทอดพิธีพราหมณ์ จากบรรพบุรุษ และได้ ประกอบพิธีกรรมตาม หมู่บ้าน และชุมชน ไกล่เคียง ในพิธีทาง พระพุทธศาสนา และ พิธีทางศาสนาพราหมณ์

๕.๒ อาหาร

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางจินตนา คำโพนงาม	บ้านเลขที่ ๑๓๕ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- กล้ายเบรกแตก - ข้าวแตน - น้ำพริกเผา
๒.	นางทองชาล ไตรศร	บ้านเลขที่ ๖๖ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองม่วง ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา	- ทำข้าวเกรียบ - สมุนไพร

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ด้านเกษตรกรรม

นางสาวพนมพร ทบวอ บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา -

โคก หนอง นา เกษตรผสมผสาน เป็นการปลูกผักแบบผสมผสาน เช่น หน่อไม้ กัลย ช้าวโพด พืชผักสวนครัวต่างๆ และต้นไม้ยืนต้นที่ใช้ประโยชน์ได้ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ให้กับครอบครัว และถ่ายทอดภูมิปัญญาผ่าน “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสังคมที่เข้มแข็ง ภายใต้วิถีชีวิตแบบพอเพียงอย่างยั่งยืน” เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้จริง

๒. ด้านหัตถกรรม

นางวรุณี ภูบาลชื่น บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

สานตะกร้าจากเส้นพลาสติก เป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งการผลิต และการจำหน่ายผลิตผลทางหัตถกรรม

๓.ด้านการแพทย์แผนไทย

นางมณีรัตน์ เพชรเลิศ บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๘ บ้านตาดึง ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ทำลูกประคบ เป็นการนำสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเรา มาทำเป็นลูกประคบเพื่อรักษา หรือบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกายเราได้ เป็นการรักษาแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแคน เลขที่ ๓๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ปลูกต้นไม้ ต้นไม้ทุกชนิด มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ และมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิดทั้งมนุษย์และสัตว์ หากมีต้นไม้เพิ่มมากขึ้น สภาพอากาศก็จะดีขึ้นตามไปด้วย

๕. ด้านอื่นๆ

๕.๑ พิธีกรรม

นายพรมมา เต็มรัมย์ บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยแคน ตำบลห้วยแคน
อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

ได้สืบทอดพิธีพราหมณ์จากบรรพบุรุษ และได้ประกอบพิธีกรรมตามหมู่บ้าน และชุมชนใกล้เคียง ใน
พิธีทางพระพุทธศาสนา และพิธีทางศาสนาพราหมณ์

